

Vaihda verkot katiskaan

Osallistujakyselyn raportti

Suomen luonnonsuojeluliitto
Antti Franssila & Kaarina Tiainen
21.9.2018

Suomen luonnonsuojeluliitto

Sisällys

1. Johdanto	3
1.1 Vaihda verkot katiskaan -toiminta	3
1.2 Raportin toteutus ja rajaus	3
2. Postikyselyn tulokset	4
2.1 Vastaajien ikä ja sukupuoli	4
2.2 Kalastusmuodot ja niiden tärkeys	5
2.3 Weke-katiskan vaikutus kalastukseen	6
2.4 Asenteet norpan suojeluun	7
2.5 Avoimet vastaukset	8
3. Vaihda verkot katiskaan -kampanjan näkyvyys	10
3.1 Näkyvyys mediassa	10
3.2 Näkyvyys internetissä	10
3.3 Näkyvyys ihmisten keskuudessa	10
4. Johtopäätökset	11
Liitteet	13

1. Johdanto

1.1 Vaihda verkot katiskaan -toiminta

Suomen luonnonsuojeluliitto on järjestänyt "Vaihda verkot katiskaan" -tapahtumia osana Saimaannorppa-LIFE-hanketta vuodesta 2014 lähtien vuosittain eri puolilla Saimaata. Toiminnan tavoite on saada vapaa-ajankalastajat luopumaan norpille vaarallisesta verkkokalastuksesta Saimaalla tarjoamalla vaihtoehdoksi norppaturvallisia katiskoja.

Toiminnan runko on muodostunut tapahtumissa järjestetyistä katiskanjakotilaisuuksista, joissa ihmiset ovat voineet luovuttaa kalastusverkkoja katiskoja vastaan ja sitoutuneet samalla välttämään verkkokalastusta tulevaisuudessa.

Tapahtumilla on voitu vaikuttaa vapaa-ajankalastajiin (1) suoraan, jotta he välttäisivät verkkokalastusta saamansa katiskan kannustamana, minkä lisäksi (2) on lisätty tietoisuutta verkkokalastuksen vaaroista saimaannorpille ja siitä, mitkä ovat vaihtoehtoisia norpille turvallisia kalastusmuotoja.

1.2 Raportin toteutus ja rajaus

Raportti käsittelee pääosin "Vaihda verkot katiskaan" -toiminnasta vuosina 2015 ja 2017 toteutettuja postikyselyitä, joilla pyrittiin selvittämään katiskanjakotilaisuuksissa katiskoita vastaanottaneiden vapaa-ajankalastajien asenteiden muutosta verkkokalastusta ja norpan suojelua kohtaan. Postikyselylomake näkyy liitteessä 1. Kysely kohdistettiin katiskoja tapahtumien yhteydessä vastaanottaneille vapaa-ajankalastajille.

Kyselylomakkeita palautui Taipalsaareltä (49), Varkaudesta (51), Savonlinnasta (53), Kerimäeltä (40) ja Liperistä (56) yhteensä 249 kappaletta. Vastausprosentti oli 66.

Oleellista oli selvittää, voidaanko norppaturvallisten katiskojen lahjoittamisella verkkoja vastaan vähentää verkkojen käyttöä kalastusmuotona niiden vapaa-ajankalastajien osalta, joille katiskoja annetaan. Kyselyillä pyrittiin myös kartoittamaan katiskoja vastaanottaneiden vapaa-ajankalastajien yleistä asennoitumista norpansuojelutyöhön.

Postikyselyihin vastanneet pystyivät jättämään vastauslomakkeeseen myös omat terveisensä. Näitä viestejä tarkastellaan pääosin sen suhteen, oliko suhtautuminen norpan suojeluun positiivinen vai negatiivinen.

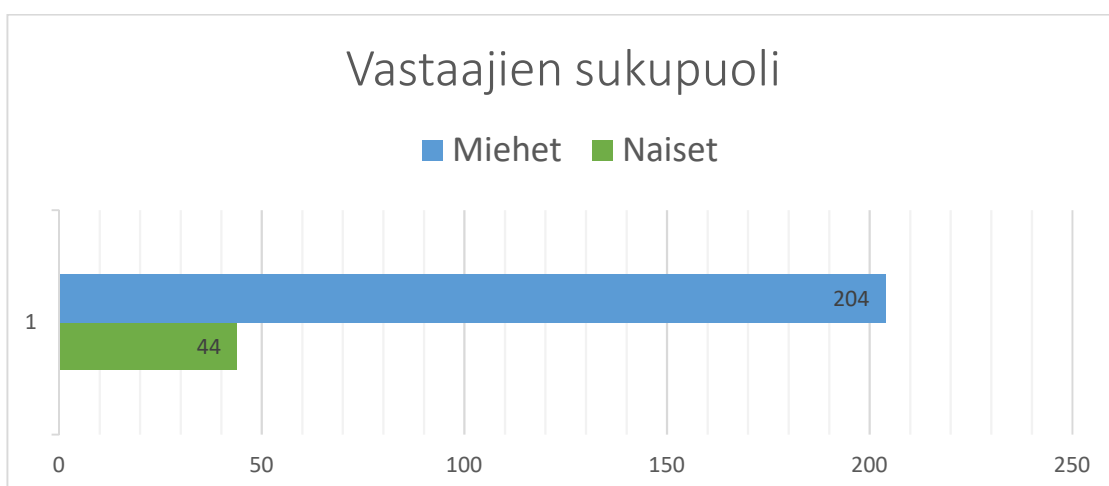
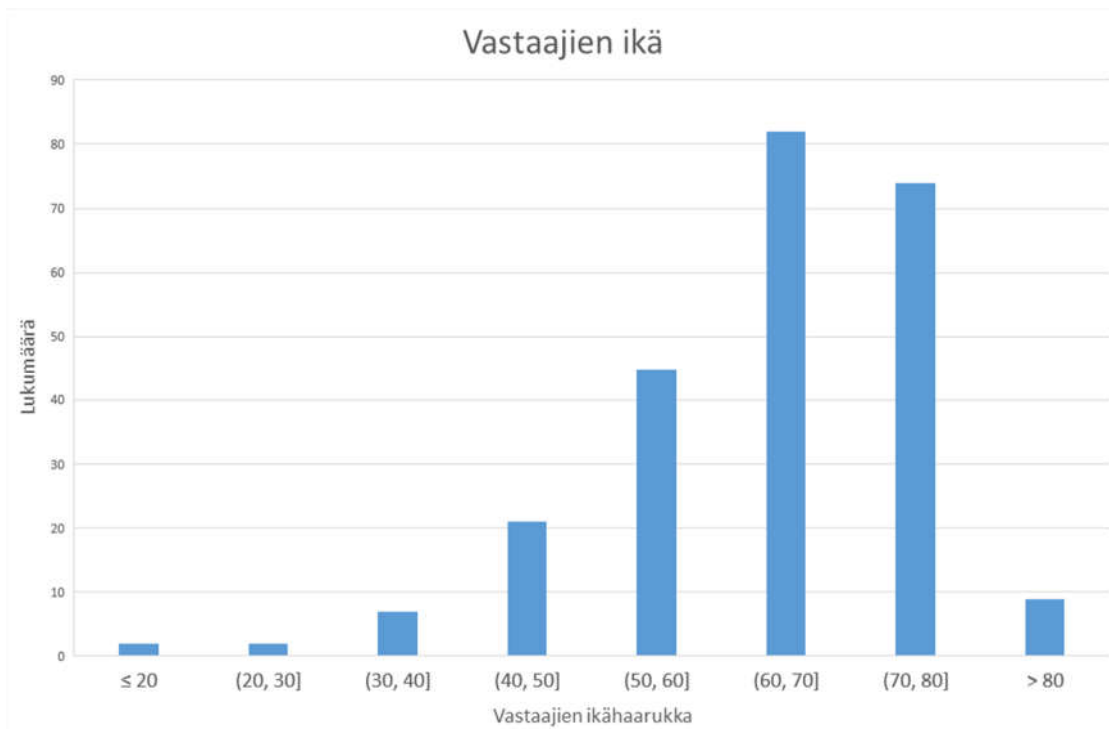
Postikyselyjen lisäksi raportissa analysoidaan lyhyesti "Vaihda verkot katiskaan" -toiminnan saamaa näkyvyyttä. Esimerkkitapauksena on käytetty vuoden 2018 katiskanjakotapahtumaa Ruokolahdella.

2. Postikyselyn tulokset

2.1 Vastaajien ikä ja sukupuoli

Vastaajien **keski-ikä oli 64 vuotta** (mediaani 67v, vaihtelu 13-88).¹ Alle 40v vastaajia oli joukossa vain 11 (5%) ja alle 50v 31 (13%). **Naisten osuus vastaajista oli 18%** (naisten keski-ikä 63).

Katiskoiden vastaanottajat olivat siis pääosin vanhoja miehiä.

¹ Keski-ikä alueittain, missä vastaaja oli osallistunut tempaukseen: Taipalsaari 63,7; Varkaus 64,8; Savonlinna 65,8; Kerimäki 62,1; Liperi 63,6

2.2 Kalastusmuodot ja niiden tärkeys

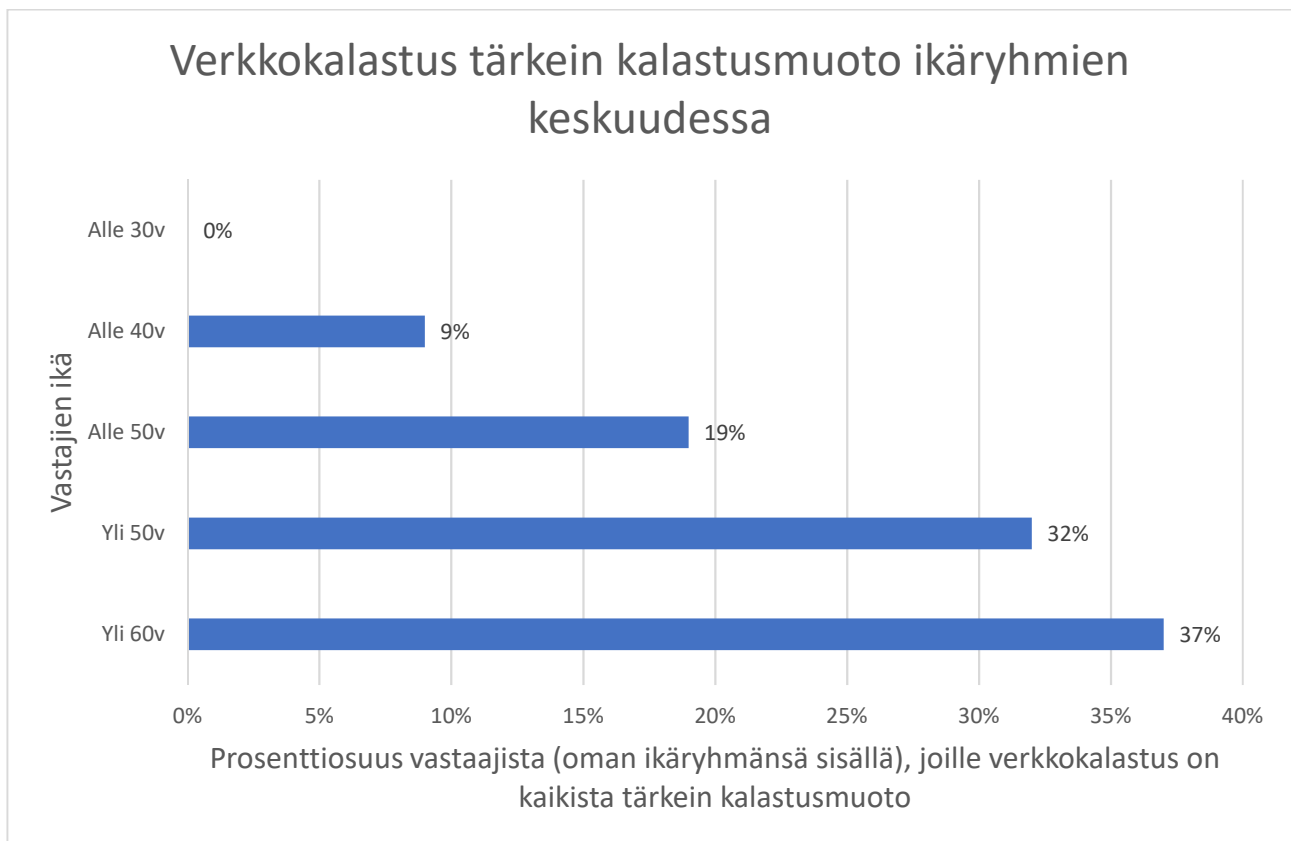
Kalastus oli vastaajille pääosin vapaa-ajan harrastus (76 %). Satunnaisesti kalastuksen ilmoitti 34% vastaajista. Ammattikalastajia joukossa oli vain 1.

Kalastusmuodoiksi vastaajat listasivat katiskan (96%), verkkokalastuksen (62%), onkimisen/pilkkimisen (79 %), viehekalastuksen (60 %). Hieman useampi kuin joka toinen siis käytti verkkoja.

Kalastusmuodoista katiska oli tärkein noin joka toiselle sen maininneista (47 %) ja kahden tärkeimmän joukkoon se kuului 75 %:lle eli se on vastausten perusteella keskeisin kalastusmuoto. Ne jotka verkkoja käyttävät listasivat sen usein tärkeäksi (tärkein = 49 %).²

Verkkokalastusta harrastettiin vastaajien joukossa tasaisesti eri ikäryhmissä.³ Huomioitavaa kuitenkin on, että **ilmtään vanhemmat vastaajat pitivät verkkokalastusta tärkeämpänä** kalastusmuotona kuin nuoremmat.⁴

Keski-ikä niiden vastaajien joukossa, joille verkkokalastus oli tärkein kalastusmuoto, oli 68v.

² Tässä tulee huomioida, että moni vastaajista ei yksilöinyt tärkeysjärjestystä, vaan rastittivat eri muodot, jolloin ne kaikki tulkittiin "tärkeimmiksi".

³ 60-vuotiaista ja sitä vanhemmista verkoilla kalasti 64% vastaajista. 50-vuotiaista ja sitä vanhemmista verkoilla kalasti 61% vastaajista. Alle 50-vuotiaista verkoilla kalasti 65% vastaajista. Alle 40-vuotiaista verkoilla kalasti 64% vastaajista. Alle 30-vuotiaista verkoilla kalasti 50% vastaajista. Tässä on hyvä huomioida tapahtuman luonne (paikalle toivottiin juuri verkkokalastajia, joita kannustettiin luopumaan verkoista) sekä se, että nuorien osuus vastaajista oli hyvin vähäinen.

⁴ 60-vuotiaiden ja sitä vanhempien joukossa tärkeimmäksi kalastusmuodokseen valitsi verkot 37% vastaajista. 50-vuotiaiden ja sitä vanhempien joukossa tärkeimmäksi kalastusmuodokseen valitsi verkot 32% vastaajista. Alle 50-vuotiaiden keskuudessa tärkeimmäksi kalastusmuodokseen valitsi verkot 19% vastaajista. Alle 40-vuotiaiden keskuudessa tärkeimmäksi kalastusmuodokseen valitsi verkot 9% vastaajista. Alle 30-vuotiaiden keskuudessa kukaan ei valinnut tärkeimmäksi kalastusmuodokseen verkkoja.

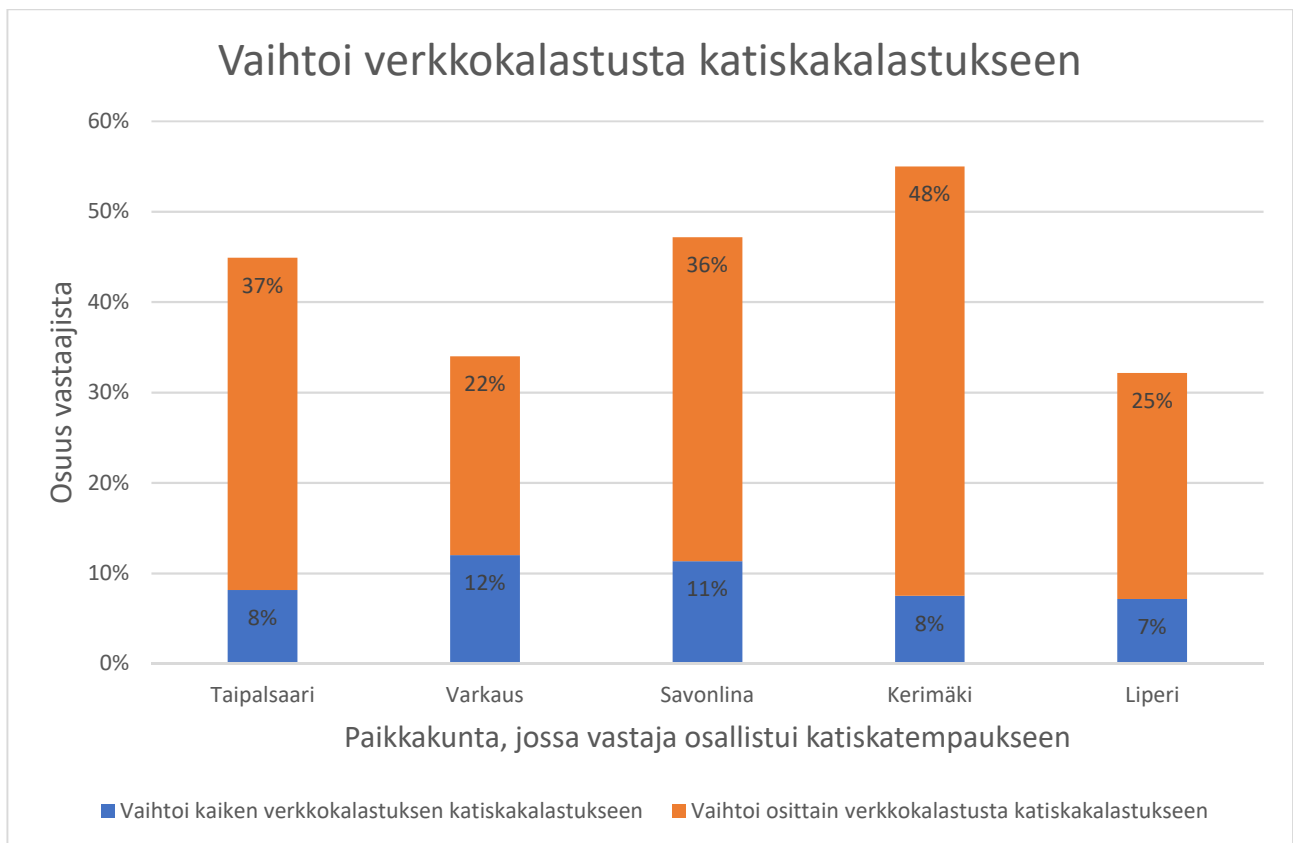
2.3 Weke-katiskan vaikutus kalastukseen

Katiskan saaneista enemmistö (77 %) ilmoitti kalastaneensa myös jo aiemmin katiskalla.

10 % vastaajista ilmoitti vaihtaneensa kaiken verkkokalastuksen katiskakalastukseen ja 35 % ilmoitti vaihtaneensa osan verkoista katiskaan. **Lähes puolet (45 %) katiskan saaneista siis ilmoitti vähentäneensä verkkokalastusta vaihda verkot katiskaan -kampanjaan osallistumisen seurauksena**⁵. Alueelliset erot verkkokalastusta vähentäneiden joukossa eivät olleet merkittäviä.⁶ Kerimäeltä katiskan vastaanottaneiden keskuudessa verkkokalastusta oli vähennetty eniten 55 %, kun taas Liperistä katiskan vastaanottaneiden keskuudessa verkkokalastusta vähensi 32 %.

Vastaukset Weke-katiskan vaikutuksesta kalansaaliiseen jakautuivat tasaisesti. 33,3% vastaajista ilmoitti Weke-katiskan vaikuttaneen kalansaaliiseen, 34,2% ilmoitti, ettei vaikutusta ollut ja 32,5 % ei osannut sanoa.

71% oli tyytyväinen samaansa katiskaan. 14 % oli kuitenkin eri mieltä. Koska iso osa kalasti katiskalla muutenkin, 67 % oli luonnollisesti sitä mieltä, ettei lahjoituskastikalla ollut vaikutusta kalastusmuotoon. Noin joka viides (21 %) kuitenkin oli samaa mieltä, etteivät kalastaisi katiskalla ilman Weke-katiskaa.

⁵ Osuus kaikkien kyselyyn osallistuneiden joukosta (ei pelkästään niistä, jotka kalastivat aiemmin verkoilla).

⁶ Verkoista katiskoihin vaihtoi (osan tai kaiken) alueella katiskanjakotapahtumaan osallistuneista: Taipalsaari 45%, Varkaus 34%, Savonlinna 47%, Kerimäki 55%, Liperi 32%.

2.4 Asenteet norpan suojeluun

Kaksi kolmesta (64 %) oli sitä mieltä, että norppa ei haittaa kalastamista. Sen sijaan joka viides (20 %) piti sitä haittana, joskin vain 12 % oli täysin tätä mieltä. 60% vastaajista piti katiskakampanjointia norpan suojelun kannalta hyvänä asiana. Kolme neljästä (75%) oli valmis kalastamaan myös lisärajoitusten kanssa siinä missä vain 12% oli eri mieltä asiasta. **Norpan suojeluun siis suhtaudutaan myönteisesti!**

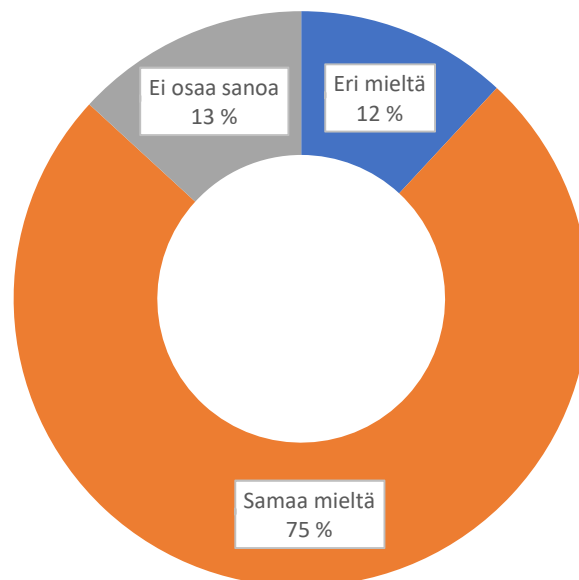
Katiskatempaus lisäsi joka toisen siihen osallistuneen tietoutta saimaannorpasta (50%).

Tietouden lisääntymisen osalta oli havaittavissa myös alueellisia eroja. Tietous lisääntyi Taipalsaarella, Kerimäessä ja Liperissä katiskatempauksiin osallistuneiden osalta enemmän kuin Savonlinnassa ja Varkaudessa osallistuneiden osalta.⁷

Tietouden lisääntyminen oli osittain kääntäen verrannollinen saimaannorpan esiintymiseen.

Norpan oli nähnyt kalastusalueellaan hieman yli puolet (55 %). Norpan oli kalastusalueellaan nähnyt kuitenkin huomattavasti useammin Savonlinnassa (81%) ja Varkaudessa (79%) katiskatempaukseen osallistuneet. Muualta katiskansa noutaneista vain noin joka kolmas oli havainnut kalastusalueellaan norpan.⁸ Alueilla, joilla norppa esiintyy, myös tietous saimaannorpasta on suurempaa. Vastaavasti niillä alueilla, joilla norppaa havaitaan vähemmän, katiskatempaukset lisäävät saimaannorppatietoutta enemmän.

Valmis kalastamaan norppaturvallisesti myös rauhoitusajan ja -
alueen ulkopuolella, mikäli siellä esiintyy norppia

⁷ Tietoisuuden lisäys saimaannorpasta: Taipalsaari 62% kyllä ja 15% ei, Varkaus 44% kyllä ja 48% ei, Savonlinna 37% kyllä ja 41% ei, Kerimäki 55% kyllä ja 21% ei, Liperi 55% kyllä ja 22% ei. Huom. Osa vastaajista ei osannut sanoa lisääntykö tietoisuus vai ei.

⁸ Taipalsaarella 38%, Kerimäellä 32%, Liperissä 38%

2.5 Avoimet vastaukset

Postikyselyyn osallistujille annettiin mahdollisuus kirjoittaa vapaasti ajatuksiaan⁹. Vapaa sana -osioon kirjoitetuissa viesteissä oli tasaisesti norpan suojelun kannalta positiivisia ja negatiivisia viestejä. Huomioitavaa on, että avoimissa vastauksissa oli tämän suhteen alueellisia eroja. Esimerkiksi Taipalsaarella tapahtumaan osallistuneiden viesteistä oli norpan suojelun kannalta positiivisia tai neutraaleja 28 kpl ja kielteisiä vain 3 kpl, kun taas esimerkiksi Savonlinnassa osallistuneiden viesteistä myönteisiä tai neutraaleja oli 17 kpl ja kielteisiä 15 kpl.

Pääosin negatiivisista viesteistä välittyi epäusko norpan todelliseen levinneisyyteen tai verkkojen vaarallisuuteen norpille. Norpan suojelua pidettiin liioitteluna ja tietoja norpan tilasta ei pidetty uskottavina. Kun omaan verkkoon ei ole kuollut norppia, nähtiin että verkko ei ole vaarallinen norpille tai norppia ei omalla kalastusalueella ole. Toisaalta, jos norppia havaittiin, havainnot helposti yleistettiin koskemaan koko Saimaata, jolloin norppakanta nähtiin riittävän suureksi.

”Verkko on norpalle kuin seisova lounaspöytä. Ennen kalastusrajoituksia näin norppia useammin eri paikoissa, missä oli verkkoja. Kyllä norppäiti opettaisi kuutin syömään verkosta muikut, niin kuin ne on tehneet satoja vuosia kuolematta sukupuuttoon. Norpat ja verkot samaan veteen!!” (mies, 64 v.)

”Saimaan norppia on liikaa Pihlajavedellä: Esim. Särkilahden ja Porkalan alueella muikun pyynti verkolla toivotonta (norpat tyhjentää verkot). Toisinaan norppa ilmestyy veneen viereen jo verkkoja laskiessa. Verkoista käytän vain muikkuverkkoja, koska veke ei pelitä muikkuihin. Mikä mahtaakaan olla norppakannan laskutapa, kun harvinaisuuteen nähden näen niitä mielestäni kovin usein? Ja jopa kaksi yhtä aikaa.” (mies 47 v., Savonlinna)

Osalle vastaajista muikunpyynti näkyi tärkeänä ja sen avulla perusteltiin verkkokalastusta. Katiskakalastus nähtiin tehottomana ja katiskalla saatavat saaliskalat verkoilla saatavia huonompina.

”Muikun pyynti verkoilla on toistaiseksi ainut keino saada muikkua. On tosi tärkeä ruuan lisä. Ei kaupasta voi ostaa sellaisia määriä pakastimeen talveksi.” (Mies 51 v., Savonlinna)

”Kalastanut Weke-katiskalla 2 kesää, ei yhtään syötävää kalaa, ainoastaan ROSKA kalaa!” (mies 79 v., Varkaus)

Osassa negatiivisista viesteistä näkyi myös selvää turhautumista norpan suojelua ja norppaa kohtaan.

”Norppaterrorismi on läheistä sukua isis liikkeelle.” (mies, Savonlinna)

”Vaikka verkkokalastus kiellettäisiin kokonaan niin kalastaisin edelleen kuitenkin. Tämä norppavouhotus on täysin hörhöjen hommaa. Käyttäkää nekin rahat vaikka vanhusten hoitamiseen.” (mies, –)

---

⁹ Raportissa esiin nostetut lainaukset ovat havainnollistamista varten poimittuja esimerkkejä.

Norpan suojelun kannalta positiivisissa viesteissä nykyisiä suojelutoimia pidettiin tärkeinä ja verkkokalastusrajoituksia tarpeellisina. Ihmiset, jotka suhtautuivat positiivisesti norpan suojeluun, näkivät verkkokalastusrajoitukset hyvänä asiana.

”Kiitokset katiskasta, siitä on iloa. Teette työtä hyvän asian eteen.” (mies, 39, Kontiolahti)

”Olen iloinen KATISKASTA. Voin ohjata myös lapsenlapsiani suojelemaan NORPPAA. Jäin viime keväänä eläkkeelle, nyt tuli oikea katiska oikeaan aikaan! KIITOS. WEKE-katiska on – – tilalla, joka on myös siskoni ja veljeni omistuksessa.” (nainen 60 v. Tampere)

”Ei ole minulle mitään haittaa rajoituksista. On se norppa niin upea eläin, että teen omalta osaltani, että norppa säilyisi vielä pitkään kesämökkini luona. Olen monta kertaa nähnyt norpan kalareissuillani ja näkipä äitini lossilla ollessaan norpan uiskentelevan lossin luona.” (mies 41 v., Savonlinna)

Norpan suojeluun positiivisesti suhtautuvat myös useammin näkivät, että katiskalla kalastamalla saa hyvin kalaa.

”Weke-katiskalla saaliit ovat olleet suurempia ja monipuolisempia. (Helppokäyttöinen). Kaikkea hyvää saimaan norpalle ja suojelulle.” (Mies 56 v. Taipalsaari)

Vapaa sana -osiossa kyselyyn osallistujat kertoivat usein myös kohtaamisistaan norpan kanssa. Osa kertoi lisäksi jättäneensä verkkokalastuksen joko kokonaan tai tietyllä alueella.

”25.4. hain Weke katiskan Saimaanharjulta. 26.4. vein katiskan Saimaaseen, toin norppavaarallisen verkon pois. 1 norppa seurasi puolituntia kuurupiiloa leikittiin.” (Mies 69 v. Taipalsaari)

Mielenkiintoista oli, että moni ilmoitti katiskansa varastetuksi. Ongelma kosketti juuri Weke-katiskaa, joka on katiskaksi melko arvokas.

”Weke-katiska kalasti ihan mukavasti, mutta heinäkuun alussa joku varasti sen. Se oli lähiryhmässä kahden muun katiskan kanssa asiallisesti merkittynä. Se vietiin, mutta muut katiskat jäivät, niin että vieras ilmeisesti arvosti sitä.” (mies, 75, Savonlinna/Kerimäki)

3. Vaihda verkot katiskaan -kampanjan näkyvyys

3.1 Näkyvyys mediassa

Vaihda verkot katiskaan -kampanjan yksi keskeisistä vaikuttamismuodoista on näkyvyys. Sekä katiskojenjakotilaisuuksista että katiskojenrakennustalkoista on tiedotettu laajasti, missä yhteydessä on myös jaettu tietoa norppaturvallisesta kalastamisesta.

Tietoa on ollut helppo levittää katiskatapahtumien yhteydessä, sillä paikallismediat tekevät niistä mielellään uutisia. Esimerkiksi vuoden 2018 katiskanjakotilaisuudesta Ruokolahdella kirjoitettiin useissa paikallislehdissä ennen tapahtumaa. Lisäksi tapahtumassa oli paikan päällä median edustajia tekemässä uutisia. Liitteessä 2 näkyy esimerkki tapahtuman uutisoinnista.

3.2 Näkyvyys internetissä

Luonnonsuojeluliiton nettisivuilla on oma osionsa Vaihda verkot katiskaan -hankkeelle, jossa on tietoa järjestetyistä tapahtumista ja norppaturvallisesta kalastamisesta sekä ohjeet norppaturvallisen Saimaa-katiskan tekoon. Katiskatapahtumien yhteydessä on havaittavissa piikki ”kalasta oikein norppavesillä” -sivujen kävijämäärissä. Kun katiskatapahtumilla saadaan norppaturvallista kalastusta esille, saa se ihmiset edelleen hakemaan itsenäisesti lisää tietoa aiheesta. 16.9.2018 mennessä ”kalasta oikein norppavesillä” -sivustolla oli vierailut 8225 kävijää.

3.3 Näkyvyys ihmisten keskuudessa

Katiskatapahtumissa on käynyt paljon ihmisiä muuten vain – ilman että he ovat vastaanottaneet katiskaa tai osallistuneet talkoisiin. Moni tulee tapahtumiin kyselemään norpan tilanteesta tai kertomaan kohtaamisistaan norpan kanssa. Tapahtumissa on myös jaettu materiaalia norpan suojelusta ja norppaturvallisesta kalastamisesta.

Kävijöiden mukaan katiskatapahtumista muodostuu keskustelunaihe paikkakunnalla. Tapahtumat tuovat norpan ja norppaturvallisen kalastamisen paikkakunnalla esiin, minkä ansiosta ihmiset keskustelevat asiasta keskenään. Tiedonvälitys jatkuu keskusteluina kahvipöydissä, kassajonoissa, osakaskunnissa jne., kun asia saa tarpeeksi julkisuutta.

4. Johtopäätökset

Tapahtumiin osallistuneiden ikäjakaumasta voidaan päätellä, että verkoilla kalastaminen on yleensä vanhojen tai keski-ikäisten harrastus. Nuorten keskuudessa verkkokalastus on vastaavasti tältä pohjalta tarkasteltuna vähäisempää. Myös verkkokalastuksen tärkeys nähtiin nuorempien kalastajien osalta vähäisempänä. Norpan kannalta tämä on hyvä uutinen. Mikäli verkkokalastuksen suosio ja tärkeys eivät merkittävästi kasva ikääntymisen myötä nykyisillä nuorilla sukupolvilla, verkkokalastuksen harrastaminen vähenee ja asenteet muuttuvat verkkokalastuskieltoja kohtaan sallivammiksi tulevaisuudessa.

Syyt kielteiseen asenteeseen norpan suojelua kohtaan voivat joskus juontaa pidemmälle kuin omaan verkkokalastusharrastukseen. Vastauksissa heräsi huoli esimerkiksi oman mökkitontin taloudellisen arvon laskusta verkkokalastusrajoitusten myötä. Monesti myös ajateltiin, että norpan suojeluun käytetty raha on pois jostain muualta, kuten esimerkiksi vanhustenhoidosta.

Norpan suojeluun negatiivisesti suhtautuvat voidaan kuitenkin avoimien vastausten perusteella jakaa karkeasti kahteen ryhmään: norppia haitallisina pitäviin ja verkkokalastuskieltoja vastustaviin. Näistä jälkimmäinen ryhmä on vastausten perusteella selvästi suurempi: norppa ei haittaa, mutta verkkokalastus nähtiin sitä tärkeämpänä.

Monet niistä, jotka suhtautuvat kielteisesti verkkokalastusrajoitukseen, eivät siis varsinaisesti ole norppavastaisia. 75% olisi valmis kalastamaan norppaturvallisesti rauhoitusajan ja -alueen ulkopuolella, mikäli siellä esiintyy norppia. Kyseessä onkin näkemusero siitä, mikä on oikea tapa suojella norppaa. Moni verkkokalastaja näkee verkot norpille turvallisina tai ei koe, että alueella, jossa he kalastavat esiintyisi norppia. Yllättävän moni vastaajista oli sitä mieltä, että norppa hyötyy verkoista saamalla niistä helpon aterian.

Verkkokalastuksen vastustajana näyttäytyykin useammin norpansuojelija kuin itse norppa. Norpan suojelu herättää tunteita, kun sen varjolla viedään pois itselle tärkeää saavutettua etua. Tähän ryhmään kuuluvien kalastajien valistaminen on ongelmallista, sillä he suhtautuvat epäuskoisesti norpansuojelijoihin ja heidän jakamaansa tietoon esimerkiksi verkkojen vaarallisuudesta norpille. Negatiiviset asenteet saavat helposti kaikki uudetkin suojeluehdotukset näyttämään epäilyttäviltä.

Tässä valossa norpan suojelun kannalta on tuloksellisempaa vaikuttaa ihmisiin, joiden suhtautuminen asiaan on neutraali tai se ei ole vakiintunut. Tähän ryhmään kuuluvat vähemmän vannoutuneiden verkkokalastajien lisäksi monesti ne, jotka eivät vielä kalasta verkoilla ja erityisesti nuoret ja lapset. Ympäristökasvatuksen rooli voidaankin nähdä oleellisena norpan suojelussa, jotta tulevien sukupolvien kalastajat eivät siirtyisi verkkojen käyttöön, vaan kalastaisivat norppaturvallisesti.

Vaihda verkot katiskaan -tapahtumiin osallistuu ihmisiä kaikista ihmisryhmistä. On siis selvää, että osa katiskan vastaanottajista ei vähennä verkkokalastusta lupauksestaan huolimatta. Kyselyn tulos kuitenkin osoittaa, että lähes puolet kyselyyn vastanneista näin tekee. Lisäksi katiskoita hakevat myös ihmiset, jotka eivät vielä kalasta verkoilla. Katiskan saaminen ja norppaturvallisesta

kalastuksesta kuuleminen voi toimia alkusysäyksenä päätökselle olla aloittamatta verkkokalastusta.

Katiskan vastaanottajien lisäksi Vaihda verkot katiskaan -tapahtumat vaikuttavat siellä, missä mittaaminen on vaikeampaa: perheissä, jotka käyvät paikan päällä lastensa kanssa ja ottavat mukaansa norppaesitteitä, satunnaisissa mökkeilijöissä, jotka ohikulkumatkalla piipahtavat juttelemassa norpan tilanteesta tai katiskaa rantavedessä pitävissä harrastekalastajissa, jotka tapahtuman uutisoinnin yhteydessä lukevat lehdestä, että katiskassa tulisi olla nielurajoitin, jotta se on turvallinen norpalle.

Liitteet

LIITE 1: Postikysely katiskan vastaanottajille

TAUSTATIEDOT

1. Sukupuoli 2. Ikä _____
 nainen
 mies
3. Asuinkunta _____

KALASTUS

4. Saimaan vesistöalue/-alueet, jossa kalastatte
- _____

5. Kalastuksen merkitys

- satunnaista
 vapaa-ajan harrastus
 ammattimaista
 muu mikä? _____

6. Kalastusmuodot, joita harjoitatte (numeroi tärkeysjärjestyksessä, 1. tärkein)

- ___ katiskakalastus
___ verkkokalastus
___ viehekalastus
___ onkiminen tai pilkkiminen
___ muu mikä? _____

KATISKA

7. Mistä tapahtumasta saitte Weke-katiskan? ¹⁰

- Savonlinna 2014
 Kangaslampi (Varkaus) 2014
 Taipalsaari 2015

8. Miten katiskan saaminen vaikutti kalastukseenne?

- kalastin katiskalla jo aiemminkin
- _____

¹⁰ Kysely toteutettiin kahdessa erässä. Toisen kysely oli muuten identtinen, mutta kysymyksessä 7 vaihtoehtoina olivat Liperi 2016 ja Kerimäki 2017.

- ( ) vaihdoin kaiken verkkokalastuksen katiskakalastukseen
- ( ) vaihdoin osittain verkkokalastusta katiskakalastukseen
- ( ) en kalasta katiskalla (käännä)

Pitääkö seuraavat väittämät mielestänne paikkansa. Valitkaa sopiva numero ympyröimällä. Eri mieltä 1 - 2 - 3 - 4 - 5 samaa mieltä

- 9. Katiskakalastus on muuttanut kalasaaliini lajisuhteita ja/tai määrää
(eri mieltä) 1 - 2 - 3 - 4 - 5 (samaa mieltä)
- 10. Olen ollut tyytyväinen saamaani Weke-katiskaan
(eri mieltä) 1 - 2 - 3 - 4 - 5 (samaa mieltä)
- 11. En kalastaisi katiskalla ilman lahjoituskatiskaa
(eri mieltä) 1 - 2 - 3 - 4 - 5 (samaa mieltä)

SAIMAANNORPPA JA KALASTUS

- 12. Norpan suojelemiseksi tehdyt kalastusrajoitukset haittaavat kalastustani merkittävästi
(eri mieltä) 1 - 2 - 3 - 4 - 5 (samaa mieltä)
- 13. Vaihtamalla verkot katiskaan voin vaikuttaa norpan suojeluun
(eri mieltä) 1 - 2 - 3 - 4 - 5 (samaa mieltä)
- 14. Olen valmis kalastamaan norppaturvallisesti myös rauhoitusajan ja -alueen ulkopuolella, mikäli siellä esiintyy norppia
(eri mieltä) 1 - 2 - 3 - 4 - 5 (samaa mieltä)
- 15. Katiskatempaukseen osallistuminen lisäsi tietoisuuttani saimaannorpasta
(eri mieltä) 1 - 2 - 3 - 4 - 5 (samaa mieltä)
- 16. Olen nähnyt saimaannorpan kalastusalueellani
(eri mieltä) 1 - 2 - 3 - 4 - 5 (samaa mieltä)

Vapaa sana, terveisiä:

Kiitos vastauksestanne! Muistattehan palauttaa 16.12. mennessä.

Ruokolahden Vaihda verkot katiskaan -tapahtumassa talkootyöllä tehdyille katiskalle löytyi kiinnostuneita vastaanottajia. Katiskan sai lunastaa paikkakunnalla aleskeleva verkkokalastusta välttävä henkilö, jolla on kalastus-oikeutta alueen vesillä.

Kimmo Tiilikainen keskustelemassa Saimaan kalastuksen tulevaisuudesta yhden Saimaa-katiskan pääsuunnittelijana toimineen Juha "Norppa" Taskisen kanssa. Tiilikainen kertoo jatkossa itse kalastavansa norppaturvallisilla pyyntivälineillä, jotka eivät estä norppakantaa kasvamasta.

Katiskasopimuksia ministerin kanssa

Suomen luonnonsuojeluliiton Vaihda verkot katiskaan -tapahtumassa jaettiin norppaystävällisiä katiskoja ja tietoa Saimaan suojellusta sukeltajasta. Tapahtumassa kirjoitettiin iso pino katiskasopimuksia, jolla alueen vesillä kalastavat sitoutuvat suosimaan norppalle turvallisia pyyntimuotoja.

- Kun opitte ne kalapaikat, niin saalis on varma. Verkkoja ei enää tarvita, vakuuttaa Juha "Norppa" Taskinen Ruokolahden S-marketin pihassa, jonne Suomen luonnonsuojeluliitto on kokoontunut jakamaan norppaturvallisista katiskojista.

Aamupäivällä kaupan seinustalla komeilee sadan kappaleen verran talkoovoimin tehtyä kalanpyyntivälinettä. Suomen luonnonsuojeluliiton järjestämä Vaihda verkot katiskaan -kampanjaa on tuotu esille pitkin Saimaan pitäjillä. Nyt tapahtuman tuominen Ruokolahdellekin voidaan nähdä ajankohtaisena.

-Tänä vuonna on kuutti syntynyt Ruokolahden rajalla, saimaannorppakoordinaattorina toimiva Kaarina Tiainen kertaa kevään tapahtumia ja nostaa esille, kuinka viime aikoina havaintoja Saimaan kotoperäisestä lajista on tehty useita Ruokolahdenkin vesillä.

Lauantaina tutuksi tuotu Saimaa-katiska on vaihtoehto verkolle. Norppaystävällisyyden lisäksi se turvaa myös Saimaan vaeltajakalojen, kuten järvitaimenen, hengen.

-Katiska on ammattikalastajien käytössä eikä se lahoa, Taskinen lupaa Saimaa-katiskasta, joita hänen omissa käsissään syntyy nykyään 35 minuutin kappaletahdilla.

Kyseessä on PVC-pinoitettu verkko, johon on puristettu 300 c-Jenkkiä. Norppaturvallisen kahden kilon painoisesta kalastusvälineestä tekee nieluajoitin, joka estää katiskan nielun laajenemisen, niin että kuutti voisi jäädä katiskan sisään ja hukkuu. Lisäksi katiskassa on lintulukko estämässä pieneläinten joutumista katiskan sisään sen ollessa mailla.

Taskinen itse kertoo pitäneensä edellisvuonna 40 katiskaa vesillä. Myyntiin kalaa mies vei satoja kiloja - niin pienempiä kuin isompia vonkaleita.

Kalastuksen ohella Taskinen on tehnyt aktiivista dokumentointityötä norppien eteen. Tästä työstä Suomen luonnonsuojeluliiton järjestettyyn tapahtumaan kutsuttu oman kunnan ministeri Tiilikainen antaa norppamiehelle henkilökohtaisen kiitoksensa.

Ministeri myös itse allekirjoittaa kotikuntansa väen edessä katiskasopimuksen, jossa hän lupaa välttää verkkokalastusta ja käyttää norppalle turvallisia pyyntimuotoja. Kiitokseksi sopimuksesta ammattikalastaja saa norppamies Taskiselta Saimaa-katiskan.

Tällä hetkellä norppia arvioidaan sukellelevan Saimaan vesillä vajaan 400 yksilön verran. Viime talvena syntyi ennätyselliset 83 kuuttia.

Norppakanta on kasvanut ja norppahavaintoja tehdään nykyään myös eteläiseltä Saimaalta. Kannan elpymisestä huolimatta Suomen luonnonsuojeluliiton mukaan tavoitetta ei vielä ole saavutettu.

- Norppaa ei voi poistaa vielä uhanalaisten listalta. Siihen tarvittaisiin noin 1000:n kanta, Luonnonsuojeluliiton hallituksen puheenjohtaja Harri Hölttä muistuttaa.

- Suurin uhka on, kun jälpeite hupenee ja ei ole lunta tarpeeksi, Kimmo Tiilikainen nostaa esille ja luo siteen norppien tilanteen ja ilmastomuutoksen välille. Vähälumisina talvina norppa tarvitsee apua.

Tänäkin vuonna useat vapaaehtoiset norppaystävät kolasivat apukinoksia tiineille norpille. Yksi auttajista oli Anna Vuori, Etelä-Karjalan luonnonsuojelupiirin aluepäällikkö.

-Työ on palkitsevaa. Apukinostalkoissa pääsee tekemään konkreettisesti suojelutyötä, Vuori kuvailee ja kertoo hukiin pesälaskennoista selviineen, että hänen kolaustryhmän seitsemästä kinoksesta norpat huolivat kuusi.

Tiilikaisen jälkiä seuraten usea alueen kalamies- ja nainen saa kotiinviemisenä katiskasopimuksen ja uunituoreen norppaturvallisen pyyntivälineen. Kaarina Tiainen kuvaa sopimuksen noudattamisen tapahtuvan omantunnon mukaan. Norppasuojelutyön tärkeimpiä tehtäviä on tiedon välittäminen ja se on myös yksi syy, miksi Vaihda verkot katiskaan -tapahtumia järjestetään.

Ruokolahtelaisille Kyllikki Syrjänselle ja Eino Fabritukselle vastaanotettu Saimaa-katiska on ensimmäinen oma katiska. Katiskan he aikovat laittaa oman rannan läheisyy-

teen. Eino muistaa 50-luvulla nähneensä poliisiasemalla verkkoihin joutuneen kuolleen norpan. Molemmat muistavat menneiltä vuosikymmeneltä, kuinka norppien vähentämisestä alettiin puhua.

Elävää norppaa kumpikana heistä ei ole koskaan nähnyt.

Kaarina Tiainen vinkkaa kevään olevan hyvää aikaa norpan bongaukselle: norpan karvanvaihtoaikana voi hylkeen tavoittaa rauhallisilta ja suojaisilta rantakallioilta, joille ne asettuvat kuivattamaan itsellään tuntikausiksi.

- Norppaa ei saa lähestyä. Kiikarit on hyvä väline, Tiainen muistuttaa norppaystävällisestä tarkkailutavasta. Tiainen painottaa norppahavaintojen arvokkuutta ja ohjaa välittämään havaintoja Metsähallitukselle tai Suomen luonnonsuojeluliitolle.

- On hyvä asia pitää tällaisia, Kyllikki Syrjänen ajattelee Vaihda verkot katiskaan -tapahtumasta lähtiessään kotiin päin lisääntyneen norppapattien myyksen ja katiskatuliensa kanssa.

-Toivotaan saavamme pieni hauki, josta saisi sopan, tuleva kalastaja toteaa.

Terhi Komulainen

Saimaa-katiska

- Saimaa-katiska on norppaturvallinen kaksipesäinen katiska.
- Tehty kolme metriä pitkistä metrin levyisestä muovipinoitettua verkosta.
- Katiskassa on nieluajoitin, joka estää katiskaa avautumasta yli 15 senttimetriä.
- Kuuluu Hyvä katiska -hankkeeseen, jota koordinoivat dokumentaristi Juha Taskinen, näyttelijä Kari Hietalahti ja kuvaajaeeditoija Markku Tissarinen. Opastusvideo katiskan tekemiseen löytyy Suomen luonnonsuojeluliiton verkkosivuilta.